

Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen i Dalarnas län
Dnr. 551-6464-2019 och 551-6466-2019

Yttrande angående ansökan om tillstånd till vindkraftpark Lannaberget, Rättviks kommun, och vindkraftpark Broboberget, Rättviks och Ovanåkers kommuner

Skydda Skogen yrkar på att båda ansökningarna om tillstånd till vindkraftparkerna Lannaberget och Broboberget avslås helt.

De två vindkraftparkerna är planerade att anläggas i utkanterna av Gåsbergets värdestrakt och inom Ore Skogsrike. En värdestrakt är ett landskap som har särskilt höga ekologiska värden och Gåsbergets värdestrakt är en av de största värdestrakterna i Dalarnas län.¹ Avståndet mellan parkerna är endast ca 7 km vilket är ett väldigt kort avstånd med tanke på parkernas stora storlek och de höga naturvärden som finns inom dessa områden. Vindkraftverken kommer att ha en starkt negativ påverkan på den biologiska mångfalden, landskapsekologin, synintrycket, bullerstörningar, turismen, friluftsliv och rekreationsmöjligheter.

Naturvård och biologisk mångfald

Vindkraftparken Broboberget ligger i närheten av Trollmosseskogens naturreservat i väster. Där finns gammal naturligt uppkommen barrskog som domineras av tall, uppkommit efter brand i slutet av 1800-talet.² Bara några få kilometer söder om Brobobergets vindkraftspark ligger dessutom Gåsbergets naturreservat där en av Sveriges främst bevarade lövbrännor finns. Här finns gott om död ved och en rik och ovanlig insektsfauna. En av de rikaste skalbaggsfaunorna i länet finns i Gåsbergets naturreservat med hela 580 olika arter registrerade.³ Fågellivet i reservatets lövområde är också mycket rikt. Ett flertal olika hackspetts- och ugglearter finns i området. T.o.m. den mycket sällsynta och akut hotade vittryggiga hackspetten har tidigare påträffats i reservatet (under 1980-talet).^{4,5} Med tanke på närheten till vindkraftparken finns stora risker att framför allt fågellivet i naturreservatet kommer att påverkas negativt.

Flera nyckelbiotoper och områden med dokumenterade naturvärden finns där Brobobergets och Lannabergets vindkraftsparker planeras. Flera av nyckelbiotoperna kommer att vara omringade av vindkraftverk. Lannabergets vindkraftspark angränsar dessutom till ett flertal befintliga och värdefulla nyckelbiotoper i nordost. Ett antal nyckelbiotoper i projektområdena kommer att bevaras med en 20 meter bred buffertzon, vilket är otillräckligt. Nyckelbiotoperna kommer att lämnas kvar som små isolerade öar i ett fragmenterat och permanent avskogat landskap. Detta kommer att påverka många rödlistade arters och signalarters möjligheter att överleva och sprida sig oerhört negativt.

1 <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.11a2cbf716d6c8f9f74b0b5/1570446997271/Gasberget-GI-skrift-191007.pdf>

2 <https://www.lansstyrelsen.se/dalarna/besok-och-upptack/naturreservat/rattvik/trollmosseskogen.html>

3 <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2887c5dd16488fe880d66ed1/1538565377860/G%C3%A5sberget-NYbeslut-skotsel-ejs%C3%A4nd.pdf>

4 <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.4e0415ee166afb5932414d9e/1542017341029/G%C3%A5sberget-folder-uppd2018.pdf>

5 <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2887c5dd16488fe880d66ed1/1538565377860/G%C3%A5sberget-NYbeslut-skotsel-ejs%C3%A4nd.pdf>

Ekopark Ejheden angränsar till vindkraftsparken Lannaberget i väster och ligger väldigt nära vindkraftsparken Broboberget i öster. Unescos nybildade biosfärområde Voxnadalen ligger bara ca 5-6 km från vindkraftsparken Broboberget.⁶

Det landskapsekologiska perspektivet kring Broboberget och Lannaberget är av yttersta vikt. Om vindkraftparkerna anläggs kommer de innebära en mycket stor fragmentering av landskapet där mark avskogas permanent, nya vägar dras och mindre isolerade ytor av nyckelbiotoper och andra skogar med höga naturvärden lämnas kvar. Därtill kommer breddning och förstärkning av nuvarande vägar, anläggningsbyggnader, uppställningsplatser, bergtäkter osv. Detta kommer att innebära irreversibel miljöpåverkan där den biologiska mångfalden tar särskilt mycket stryk.

Ett av nordvästra Europas största och mest värdefulla tallnaturskogslandskap finns i Gåsbergets värdestrakt och Ore Skogsrike. Här finns ca 20 % skyddsvärd äldre tallnaturskog med stark brandprägel. Det finns väldigt få sådana landskap kvar i Sveriges lågland nedanför fjällen vilket gör Gåsbergets värdestrakt och Ore Skogsrike unika.⁷ Enligt Metria (2017) ligger två av de tio största kontinuitetsskogsområdena i Dalarna nedan den fjällnära gränsen i Ore Skogsrike.⁸ Gåsbergets värdestrakt och Ore Skogsrike utgör därtill ett av Mellansveriges framsta kärnområden för grön infrastruktur och dessa gröna korridorer behöver bevaras för framtiden om de ska behålla sin ekologiska funktionalitet och representativitet.

Bevarandebehovet i Gåsbergets värdestrakt och Ore Skogsrike är akut. Ett flertal skogar i områdena är redan avverkningsanmälda. Naturskyddsföreningens uppföljningsrapport "Ändå hugger man" (2017) visade att Sveaskog hade avverkat över 600 hektar av de skogar som pekats ut att ha höga naturvärden i Ore Skogsrike sedan 2013.⁹

Forskning pekar på att minst 20 % ekologiskt representativ och funktionell produktiv skogsmark behöver skyddas för att bevara den biologiska mångfalden långsiktigt.^{10,11,12} Det är viktigt att förstå att detta är en miniminivå. Professor Ilkka Hanski med flera menar att gränsen snarare ligger vid minst 30 %¹³ och på internationell nivå börjar allt fler forskare lyfta fram 50 procent skydd.^{14,15} Det finns inte 20 % produktiv skogsmark med höga naturvärden kvar på nationell nivå i Sverige. Det innebär att vi behöver restaurera väldigt många skogar för att komma upp i 20 % produktiv skogsmark. Därutöver behöver den övriga skogsmarken brukas med kalhyggesfria metoder. Idag är trakthyggesbruk den dominerade skogsbruksformen i Sverige.

Så länge gamla skyddsvärda skogar fortfarande avverkas har vi knappt börjat arbeta för att nå internationella avtal och nationella miljömål som säger att 17-20 % produktiv skog ska skyddas långsiktigt.^{16,17} Potentialen att nå miljömålen minskar för varje avverkning i skogar med höga naturvärden. Det vore förödande om wpd Onshore bidrog till denna utveckling.

Fåglar

Både innanför och utanför de båda vindkraftparkerna Broboberget och Lannaberget finns viktiga häcknings-, födosöks- och spelområden för fåglar. De miljökonsekvensbeskrivningar som gjorts för båda vindkraftparkerna är otillräckliga.

6 <https://www.ovanaker.se/boendeochmiljo/klimatochmiljo/biosfaromradevoxnadalen/unescobiosfaromraden.974.html>

7 https://www.dropbox.com/s/iu4g68dhdv1v4xv/Rapport_Ore_Skogsrike_2017.pdf?dl=0

8 <https://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/regeringsuppdrag/2017/bilaga-3-kartering-av-kontinuitetsskog-boreal-region-20170117.pdf>

9 https://www.dropbox.com/s/iu4g68dhdv1v4xv/Rapport_Ore_Skogsrike_2017.pdf?dl=0

10 https://www.lansstyrelsen.se/download/18.26f506e0167c605d56942262/1551357330714/Fran_skydd_av%20skog_till_gron_infrastruktur.pdf

11 http://www.skyddaskogen.se/dokument/pm_skydda_skogen_upprop_10_mars_2010_.pdf

12 <https://shopcdn.textalk.se/shop/9098/art81/4646181-6b7f20-1825.pdf>

13 Hanski, I. (2016). Messages from Island: A Global Biodiversity Tour. The University of Chicago, 272 p.

14. Wilson, E. O. (2016). Half-Earth – Our Planet's Fight for Life. Liveright Publishing Corporation, New York (259 s).

15. Noss, R., Beier, P., Nowak, K. & Tabor, G. (2012). Bolder Thinking for Conservation. Conservation Biology, Vol. 26, No. 1. DOI: 10.1111/j.1523-1739.2011.01738.x

16 <http://sverigesmiljomal.se/miljomalen/levande-skogar/>

17 <https://www.cbd.int/sp/targets/>

Häckande kungsörnar har syns till i närheten av Broboberget. De har stora jaktrevir och kommer troligtvis att vistas inne i vindkraftparken. De skyddsavstånd som har redovisats är otillräckliga.

Fiskgjuse häckar vid Storejen och flyger till andra sjöar i området. Det finns en stor risk att de krockar med vindkraftverken och med den kraftledning som är planerad vid Storejens norra del. Fiskgjuse är skyddad enligt Artskyddsförordningen och ingår i EU:s fågeldirektiv. Enligt fågeldirektivet bör ett särskilt skyddsområde, Natura 2000, utses där arten förekommer.¹⁸

Det finns också en viss risk att de ugglor som finns i Gåsbergets värdetrakt och Ore Skogsrike krockar med vindkraftverken. De kan eventuellt också påverkas negativt av gruppstationernas buller. Flera av de ugglearter som finns i Gåsbergets värdetrakt och Ore Skogsrike har enligt EU:s fågeldirektiv en sådan skyddsstatus att Natura 2000-områden bör utses där de förekommer.¹⁹

Vatten

Den starkt hotade flodpärlmusslan (EN) finns i Håvaån som rinner norr om Brobobergets vindkraftpark. ArtDatabanken menar att alla bestånd av flodpärlmussla med fungerande föryngring bör ges ett fullgott och långsiktigt skydd. Skyddet ska syfta till att ta bort hela hotbilden mot arten och dess livsmiljö.²⁰ Det är oundvikligt med läckage av närsalter och ökad sedimentation i vattendrag till följd av vindkraftsanläggningen med avverkningar och anläggning av vägar och fundament. Det skulle störa vattendragens känsliga ekologi, vilket kan hota bevarandestatusen hos flodpärlmusslan i området.

Överlag kommer flera sjöar, tjärn och vattendrag att påverkas av båda vindkraftparkerna vilket kommer att störa deras ekologiska funktioner. Den stora och fiskrika sjön Störejen ligger nära Brobobergets vindkraftpark varifrån synintrycket kommer att påverkas markant.

Turism och kulturarv

Vid Gåsbergets värdetrakt och i Ore Skogsrike finns fortfarande möjligheter att bevara värdefull natur och vildmark och samtidigt generera intäkter till lokalbefolkningen genom turism. Ekoturism har goda framtidsutsikter i området under förutsättning att naturen inte förstörs. Fortfarande finns stora potentialer för friluftslivet och rekreation.

Flera turismföretag verkar redan idag i Gåsbergets värdetrakt och Ore Skogsrike. Ett nystartat företag i Ekopark Ejheden driver vandrings- och fisketurism och får besök av utländska turister.

Vindkraftparkerna kommer att påverka det omgivande visuella landskapet och känslan av vild natur kommer att spolieras. Den tystnad som många söker i skogen kommer också att påverkas negativt med tanke på buller från vindkraftverken.

Ärteråsens fåbodar är en av Sveriges bäst bevarade fåbodar och har anor från 1400-talet.²¹ Det är ett viktigt kulturarv och ett populärt utflyktsmål för både turister och lokalbor. Utsikten från Ärteråsen (som beskrivs som fantastisk) kommer att bli mycket påverkad av de höga vindkraftverken både vid Broboberget och Lannaberget.

Flyttmän och kumulativa effekter

Även om flyttmänen för varje vindkraftverk minskas kommer de negativa störningseffekterna på biologisk mångfald, buller och synintryck att bli betydande.

De kumulativa effekterna av både vindkraftsparkerna vid Lannaberget och Broboberget inklusive kraftledningsförbindelsen mellan de båda parkerna kommer att bli alldeles för stor och påtaglig för den biologiska mångfalden och friluftsmöjligheterna i området. De kumulativa effekterna i hela Gåsbergets värdetrakt måste analyseras grundligt med ett landskapsekologiskt perspektiv i beaktande innan ett beslut fattas.

18 <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-0160-5.pdf>

19 <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-0160-5.pdf>

20 <https://artfakta.se/naturvard/taxon/margaritifera-margaritifera-101268>

21 <http://www.arterasen.nu/om-arterasen>

Det är nödvändigt med kartmaterial som redovisar var Gåsbergets värdetrakt, Ore Skogsrike, Ekopark Ejheden, alla nyckelbiotoper, alla naturreservat, alla skogar med höga naturvärden som Naturskyddsföreningen pekat ut, Biosfärsområdet Voxnadalen, vindkraftsparken Lannaberget och Broboberget, uppställningsplatser, andra byggnader, nya och breddade vägar ligger och eventuellt kommer att anläggas för att ge en tydligare bild och underlätta möjlighörandet av en analys utifrån ett landskapsekologiskt perspektiv.

Pågående projekt

Länsstyrelsen driver för närvarande två projekt i Dalarnas län: "Hållbar vindkraft i Dalarna" och "Grön infrastruktur i Gåsbergets värdetrakt". Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation bör därför avvakta med beslut tills båda projekten är avslutade och dess resultat har presenterats.

Avslutningsvis

För att Sverige ska kunna leva upp till och nå nationella och internationella miljömål är det av yttersta vikt att de värdefulla skogsområden som finns i Gåsbergets värdetrakt och Ore Skogsrike bevaras för framtiden utan att fragmenteras ytterligare. Vindkraftverkens negativa påverkan på den biologiska mångfalden, landskapsekologin, turismen, rekreation och friluftsliv kommer att bli betydande.

Skydda Skogens yrkanden:

- Avslå båda ansökningarna om tillstånd till vindkraftparkerna Lannaberget och Broboberget.
- Genomför en landskapsekologisk analys av de kumulativa effekterna av de två vindkraftparkerna.
- Avvakta med beslut tills Länsstyrelsens projekt om "Hållbar vindkraft i Dalarna" och "Grön infrastruktur i Gåsbergets värdetrakt" är färdig-hanterade.

För Skydda Skogen,
Amanda Tas